

Bratři a sestry,

dal jsem tomuto kázání titulek: Povolání celníka Léviho. Napadá mne ještě jeden, alternativní titul pro náš dnešní vykládaný oddíl. A sice: Překračování a odstraňování hranic. Podobná tematika jako když kázala sestra farářka Anna Kampl....

První čára, dělicí linie či hranice je samotný mořský břeh, po kterém jde náš Pán. Pro nás je to místo, kde si rozprostřeme lehátko a relaxujeme o dovolené. Pro Ježíšovy současníky je moře nebezpečný živel, odkud hrozí záhuba. Nebezpeční démoni, protibožské živly. Závan pekla. Ježíš prochází tímto rizikovým územím, pohybuje se na pomezí normálního, bezpečného života. Prochází hraničním pásmem mezi životem a smrtí. Pracovní terén pro Božího Syna. Máme stále v dobré paměti uzavřené hranice, ostatné dráty a střežený prostor. Dodnes je na světě mnoho takových míst, kde jde o život, ale taky kde lidi touží a žijí po svobodě a pravém životě. Na břehu Genezaretského jezera sice žádné zátarasy a dráty nejsou - jenže pohled na to moře mohl každému připomenout: stačí se vydat na tu vodu – a o život může jít. Ale současně přece taky ty hranice mezi životem a smrtí, mezi touhou po Bohu i vlastními démony v duši, zakusili nejspíš mnozí z těch lidí i ve svých vlastních životech. A proto přicházejí za Ježíšem, ba hrnou se za ním, tlačí se na něho. A on je učí ...

A zakoušíme to i my. Všichni, každý z nás má kdesi uvnitř takovou zkušenost. S těmi svými démony a nestvůrami. Se svými vlastními těžkými břemeny a vinami. S pocity rozhozenosti, s mnohými ztrátami i obavami a strachy. Hledáme Ježíše; jdeme a tlačíme se na něho. Mnozí dobře víme, kdo on je, že je zdrojem života, síly, naděje i spásy. A přesto chodíme po svých cestách. Ale nakonec ho stejně zase hledáme, voláme ho, ptáme se po něm...

Mnozí z nás by potvrdili – ano, i já sám patřím do toho zástupu. I já sám jsem ten nebo ta, kdo má prázdné ruce, kdo hladoví a žízni. A znovu máme být ujištěni – on na nás čeká, on nás vyhlíží, on chce pomoci. On nás chce občerstvit, dát sílu. Vyučít nás.

V tom příběhu u jezera – moře – je ale jeden člověk, který tam není. Nějaký Lévi, syn Alfeúv. Nejdříve anonymní zástupy, teď jeden konkrétní člověk. Sedí v celnici a je to tedy celník. Jen pro srovnání: Podle Lukáše je to taky Lévi, podle Matouše je tím celníkem - Matouš. Nabízí se úvaha, že Lévi by mohl být evangelista Matouš sám. Je to tak opravdu? Vždyť odpradávná převládalo přesvědčení, že evangelisté sami nebyli přímými svědky dění kolem Ježíše, ale jen a pouze pozdějšími zapisovateli těchto dějů.

Ne, opravdu tohle ztotožnění není podstatné pro porozumění tomuto příběhu. Důležité je to, že zde můžeme vidět další hranici. Jednak tu budku, kde Lévi rýžuje peníze a lidi za to celníky nesnášeli. Tato budka se stala Lévimu vězením, klecí omotanou ostatním drátem. Je to střežený prostor jeho srdce a jeho duše. Je to klec možná docela zlatá, ale klec bude vždycky klecí. A tento člověk, tento Lévi slyší výzvu Páně: Pojď za mnou. A on vstal a šel. Překonal tu svoji hranici nesvobody a vnitřní tísně a vyšel ven. To mně vždycky fascinuje. Ježíš zavolá: Pojď za mnou – a člověk hned poslechne, zvedne se a jde. Řekneme si možná, že to takto nechodí. Že to chce čas. Že takovéto rozhodnutí musí v člověku napřed dozrát.

Ale co když to takto nějak bylo i v případě celníka Léviho? Co když k tomu jeho uposlechnutí této výzvy vedla dlouhá cesta? Mohla se v něm po celé roky hromadit touha po změně života na základě dlouhodobého nepokoje. A tak mohl prožívat strach z té změny. Co se mnou bude, pokud opustím to své teplé a výnosné místočko, jakkoli je to moje svěřací kazajka. A ten Ježíšův příkaz, ta energická výzva mohla přijít právě v tu nejlepší chvíli. Pojď za mnou Lévi. A on jde. Ježíš ho vidí, jak sedí v té kukani. Prohlédne ho pohledem lásky. Vidí jeho nepokoj a prázdnotu života. Je mu ho líto. A proto ho zavolá. Pokud by za ním přišel jako soudce nebo někdo, kdo jím pohrdá, jistě by Lévi raději zůstal tam, kde je...

Máme – li v životě sebrat odvahu k zásadní změně, potřebujeme někoho, kdo prolomí tu naši kobku strachu a nejistoty. Kdo nám podá ruku, kdo nás zavolá a pozve. Je – li to výzva lásky ve jménu Kristově, je to vlastně Kristus sám. Člověk může mít roky pocit, že mu nic nechybí a že je mu vlastně dobře. Ale zaslechne – li Kristovu výzvu: „Pojď za mnou“, ať už ji třeba dnes tlumočí kdokoli z lidí, je to silná výzva a silný impuls ke změně.

Pakliže člověče, zaslechneš hlas a rozpoznáš dříve či později, že to není autosugesce, ale že by to mohl být hlas Boží, neváhej, vstaň a jdi za Ježíšem...

Nevíme nic o tom, jak Lévi vnitřně prožil tu velkou změnu. Ale hned v dalším verši se ocitáme v jeho domě na hostině. Lévi svou radost projeví tak, že uspořádá hostinu. Vůbec nic přitom neřekne, nijak tu chvíli neokomentuje, ale vystrojí hodokvas. To je projev toho jeho povstání k pravému životu. A kdo všechno tam je? Ježíš, jeho učedníci, ale tím to nekončí. Je tam mnoho celníků a jiných hříšníků. Zástupy lidí, kteří by se možná sami na sebe do zrcadla nepodívali, ale na které s láskou pohlédl Ježíš Kristus a oni jdou za ním. V Léviho domě se koná hostina nového věku. Jsou tam zástupy těch, kteří byli osloveni, vyvoláni a zavoláni do Ježíšovy blízkosti. Lévi ví, že si nic nezaslouží – a proto vystrojí hostinu pro všechny ostatní nezasloužilé...

Ale nyní hranice do třetice. Na scénu přicházejí zákoníci a farizeové. Jak taky jinak? Právě oni se přece většinou objevují ve chvílích, kdy se lidi radují ze života, z Božího přijetí i z odpuštění. Je to tak nakonec ve všech dobách. Když se raduješ, přichází kdosi, kdo ti tu radost překazí, pokazí, zruší. Nebo se o to aspoň pokusí. Bývají to lidé, kteří v sobě mají onu mentalitu: odtud až potud. Tenhle ano ale tento už ne. A jejich otázka většinou začíná tím pověstným a okřídleným: Jak to, že ... Jak to že jsi celník a hříšník? To, co dělá už je za čarou. Překročil červenou linii. Porušil jasně dané hranice a zákonem dané mravní principy. S takovými si prostě slušný a věřící člověk za stůl nesedne. To, co dělá je nepřijatelné. Všimněme si, že jdou za učedníky. Proč nejdou přímo za Ježíšem? Proč to neřeknou jemu?

Farizeové, kteří vyvolávají s Ježíšem a jeho učedníky konflikty, jsou vždy anonymní masou lidí. Nejsou zmiňována jejich jména. Jedině v případě těch z nich, kteří jsou v Ježíšově blízkosti těmi pozitivními postavami a jsou jím osloveni. Nikodém. Josef z Arimatie.

Farizejská mentalita a jednání zraňuje. Jejich slova dovedou bolet. Umí pokazit radost ze života i z prožívané víry. Jejich stylem není radost, že kdosi šel do sebe a měl sílu svému životu dát nový směr. Jejich heslem je předpis, příkaz, zákaz. A kde chybí nějaké grémium, které ten zákaz tlumočí třeba jen tím, že se zeptá: „Jak to, že?“, dá se lidské odmítnutí uskutečnit i jinak. Před lety jsem slyšel příběh o tom, že se na nějaké církevní akci stala následující věc: Přišel tam nějaký člověk zanedbanějšího vzezření i oděvu - s harmonikou. A zeptal se, jestli může zahrát. Publikum vydrželo jednu nebo dvě písničky, staré lidovky neškodného obsahu. A když už se lidem zdálo, že toho bylo příliš, tak tomu svéráznému muzikantovi zatleskalo. To byl pro něj signál, že má skončit. Neřekli mu: už to stačilo. Vytleskali ho. Chlapík, kterého při životě drželo pár polozapomenutých písní. Ta jeho hudební prezentace byla pro přítomné lidi od jisté chvíle zřejmě přes čáru. Přitom ten člověk byl asi sám a toužil po lidském společenství, po přijetí těmi druhými, aspoň na chvíli...

Nejde o to kohokoli soudit. Každý v sobě máme skryto to, co ještě sneseme a co už je pro nás problém. Farizeové a zákoníci nesnesli divnou společnost celníků a hříšníků. A možná jsme jim i my někdy podobní – každý z nás - a nevíme o tom.

Ježíš farizejskou poznámku slyší. Slyší ji a vidí do jejich nitra. I do toho našeho. Komentuje to trefným příměrem lékaře a nemocného pacienta. Lékaře přece nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem pozvat spravedlivé, ale hříšníky. Kraličti ještě dodávají: ku pokání. Tento dodatek ale nemají všechny episy Markova evangelia, proto to ekumenický překlad dává jen do poznámky pod čarou. Lukáš to ale má, zřetelně mu to tam chybělo...

Ano, Ježíš zve všechny k sobě. My všichni jsme pacienti a on je lékařem. Máme v sobě svoje hranice a limity, ale on zve všechny bez hranic. On nás unese. Ten závěr – ta zmínka o pokání – není to taky hranice? Není dobře, že Marek končí tím, že Ježíš zve prostě a jednoduše hříšníky a tečka? Někdo by poznamenal – „ale bez pokání? Tak to Pán jistě nemyslel....“ No a mně napadá, že to pokání není jistě nic, co by bylo za hranicí a za čarou, ale spíše pod ní. Pod čarou. Jako možnost pro člověka. Nejprve nám ale Ježíš vychází vstříc, nabízí ruku a svou blízkost. Bez podmínek. A to, jestli z toho vyvodíme pro sebe důsledky – to už je prostě na nás. Amen.

Modlitba: *Pane náš, jsme to pěkná čeládka. Dělá nám problémy unést svoje bližní, kteří se nějak liší. Ale děkujeme ti, že nás ty sám sneseš a uneseš. A co víc – že nás přijímáš a hostíš. Amen.*